

L'HABITATGE CONJUGAL COM A FONT DE DESPESA FAMILIAR EN LA JURISPRUDÈNCIA DELS TRIBUNALS DE JUSTÍCIA DE CATALUNYA¹

Andrés Miguel Cosials Ubach²
Becari FPI de dret civil
Universitat de Lleida

1. INTRODUCCIÓ

El concepte de *despesa familiar*³ pressuposa l'existència de convivència i d'efectes patrimonials derivats de l'enllaç matrimonial. Aquest concepte està compost per un aspecte quantitatiu (d'adequació al nivell de vida familiar) i un aspecte qualitatiu.⁴ L'anàlisi que farem en aquest article tractarà de delimitar una mica més aquest concepte des del vessant qualitatiu, tenint en compte la jurisprudència dels òrgans judicials de Catalunya. En concret, hom pretén esclarir quines són les despeses que es poden considerar despesa familiar per causa de l'habitatge.

L'article 4 del Codi de família (CF) és la disposició que s'ocupa de regular aquestes despeses familiars, però ja trobem com a antecedent seu l'article 8 de la Compilació del dret civil de Catalunya (CDCC) d'acord amb la reforma de la Compilació feta per la Llei 8/1993, de 30 de setembre, de modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges. Mirambell i Abancó⁵

1. La realització d'aquest treball s'emmarca en les activitats del grup consolidat de la Generalitat de Catalunya AGAUR 2005SGR00199.

2. Ha rebut el suport de la Generalitat de Catalunya i del Fons Social Europeu.

3. Tant la doctrina com la jurisprudència utilitzen indistintament la paraula *càrrega* o *despesa familiar* per a referir-se a aquest concepte, encara que el Codi de família, en l'article 4 fa referència a «despeses familiars».

4. Vegeu E. ROCA TRIAS, «El convenio regulador y los conceptos de alimentos, cargas familiares, pensión por desequilibrio e indemnización en caso de nulidad», a *Convenios reguladores de las crisis matrimoniales*, 2a ed., Pamplona, Ediciones Universidad de Navarra, 1989, p. 176 i 177.

5. Vegeu A. MIRAMBELL I ABANCÓ, «Comentari a l'article 8», a A. CASANOVAS I MUSSONS, J. EGEA I FERNÁNDEZ, M. C. GETE-ALONSO CALERA i A. MIRAMBELL I ABANCÓ (coord.), *Comentari a la modificació de la Compilació en matèria de relacions patrimonials entre cònjuges*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament de Justícia, 1995, p. 43.

opinava que, dins de les despeses de conservació i millora de l'habitatge conjugal⁶ que recollia aquesta normativa, podien encabir-s'hi les despeses necessàries i útils de conservació de l'habitatge familiar (segons els art. 69.I.2 i II.2 CS i 59.2.III CDCC) i les substitucions o reparacions del parament de l'habitatge conjugal.

El Codi de família introdueix un canvi respecte a l'antic article 8 CDCC en matèria d'habitatge, ja que les despeses d'adquisició passen a formar part del concepte de *despesa matrimonial*.⁷

L'article 4.1*b* CF disposa que tenen la consideració de despeses familiars:

- Les d'adquisició i millora dels habitatges de titularitat conjunta dels cònjuges.
- Les d'adquisició i millora d'altres béns d'ús de la família.
- Les derivades de l'adquisició, de pagament de millores i de préstecs concedits amb la finalitat d'adquirir o fer millores a l'habitatge familiar o a d'altres béns d'ús de la família, únicament en la part que correspongui al valor de l'ús del bé, quan aquest sigui titularitat d'un sol cònjuge.
- Les de conservació, en tots el casos.

Dins de la jurisprudència dels tribunals catalans trobem una sèrie de conceptes relacionats amb l'habitatge que les parts pretenen que es considerin despeses familiars: l'impost sobre béns immobles (IBI), el lloguer de l'habitatge, els serveis i subministraments (aigua, telèfon, llum, gas, etc.), els préstecs hipotecaris per a adquirir l'habitatge familiar, les despeses de la comunitat (d'escala, de porteria, etc.), el cost de les reparacions extraordinàries al bloc de pisos on hi ha l'habitatge conjugal, el contracte d'assegurança del préstec hipotecari, els préstecs personals d'un dels cònjuges i els préstecs garantits amb hipoteca sobre l'habitatge familiar.

Dividirem la nostra exposició segons la consideració majoritària d'aquests conceptes com a despesa o no.

6. La SAP de Barcelona d'11 de novembre de 2004 (RJC, «Jurisprudència», 2005, p. 638-639) interpreta el concepte legal d'*habitatge conjugal o familiar* com aquell que fou la residència habitual i permanent del matrimoni i la família durant la seva convivència. Així, en el fonament de dret II afirma: «Así es de observar que con la denominación de vivienda familiar se hace referencia a la que constituyó la residencia habitual y permanente de los cónyuges unidos por el vínculo matrimonial, y en su caso por sus generados, siendo pues la sede de sus actividades personales, sociales y económicas.»

7. Vegeu A. MIRAMBELL I ABANCÓ, «El matrimoni i els seus efectes», a F. BADOSA COLL (dir.), *Manual de dret civil català*, Barcelona, Marcial Pons, 2003, p. 452.

2. DESPESES QUE ES CONSIDEREN DESPESA FAMILIAR

2.1. IMPOST SOBRE BÉNS IMMOBLES

L'impost sobre béns immobles és un impost directe, real i objectiu que grava la titularitat de béns immobles. Si arribem a la conclusió que les despeses inherents a la propietat de l'habitatge i les relatives al seu ús són despeses familiars (sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 20 de maig de 2002⁸ i 10 d'abril de 2000),⁹ l'IBI ha de ser pagat a parts iguals entre els cònjuges, ja que és un impost objectiu.

D'aquesta manera, la mateixa Audiència (Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona [SAP] de 10 d'abril de 2000)¹⁰ resol que «al tratarse de una vivienda de propiedad en común y proindiviso de ambos consortes, [...] deberá ser abonada aparte de la pensión por alimentos y por mitad por los dos esposos al igual que todos los gastos relativos al dominio, respecto de los que no deben confundirse los gastos propios del uso de la vivienda».

La qüestió del pagament d'aquest impost com a despesa familiar és pacífica en la jurisprudència, ja que són moltes les sentències que ho afirmen (sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 29 de desembre de 2000,¹¹ 14 de juliol de 2000,¹² 30 d'abril de 2003,¹³ 1 de desembre de 2003¹⁴ i 23 de febrer de 2005,¹⁵ entre altres).

Només és l'impost sobre béns immobles el que la jurisprudència afirma majoritàriament que és despesa familiar. Altres obligacions amb Hisenda o amb l'Administració local no són considerades despeses familiars, com veurem més endavant.

8. Aranzadi AC 2002/1408.

9. Aranzadi JUR 2000/184072. Així, el fonament jurídic segon es pronuncia de la manera següent: «En consecuencia, constituirán cargas del matrimonio, acordada la separación, no los gastos de mantenimiento y uso de la vivienda (abono de suministros y reparaciones ordinarias) que son prestaciones propias de la necesidad habitacional, sino los ocasionados por la amortización del préstamo hipotecario constituido para la compra de la vivienda por ambos cónyuges y los gastos de comunidad en aquellas fincas constituidas en régimen de propiedad horizontal, y el impuesto sobre bienes inmuebles, impuesto directo, real y objetivo que grava la titularidad de los bienes inmuebles [...]».

10. Aranzadi JUR 2000/184068.

11. Aranzadi JUR 2001\113157.

12. Aranzadi JUR 2000\306111.

13. Aranzadi JUR 2003\254341.

14. Aranzadi JUR 2004\28923.

15. Aranzadi JUR 2005\117992.

2.2. HIPOTECA

Les despeses derivades de l'existència d'una hipoteca han donat lloc també a molts litigis. La jurisprudència es manifesta en el sentit que el préstec hipotecari s'ha d'encabir dins de les despeses familiars. Així, la SAP de Barcelona de 29 de juny de 2004¹⁶ afirma taxativament: «*En realidad el préstamo hipotecario debe considerarse englobado dentro de las que se denominan “cargas del matrimonio”*», concepto residual y referible estrictamente a las cargas del sistema económico matrimonial (pago de préstamos y créditos de la sociedad conyugal).» Aquest préstec hipotecari està vinculat a l'adquisició de l'habitatge familiar del matrimoni i, per tant, ambdós cònjuges han de contribuir al seu sosteniment. D'aquesta manera ho proclama la SAP de Barcelona de 16 de desembre de 2004:¹⁷ «[E]l préstamo hipotecario se concertó para financiar la compra de la vivienda familiar, que es propiedad de ambos litigantes, no nos cabe duda de que la deuda que dicho préstamo representa es de los dos litigantes.» Per la seva banda, la SAP de Barcelona d'1 de desembre de 2004¹⁸ va resoldre que, essent les despeses derivades de la hipoteca una obligació *propter rem*, una obligació vinculada a l'habitatge conjugal, han de ser «*abonad[a]s por mitad por ambos cónyuges*».¹⁹

Finalment, s'ha d'apuntar que, d'acord amb l'article 4 CF, el préstec hipotecari que es pugui concertar per a construir *ex novo* l'habitatge familiar pels cònjuges, que figuraran com a promotors del nou edifici, o per a la reforma d'una construcció per tal de convertir-la en el seu habitatge familiar, es-

16. Aranzadi JUR 2004\207777.

17. Aranzadi JUR 2004\30138.

18. Aranzadi JUR 2004\28923.

19. En la majoria de les sentències trobem moltes referències a la titularitat de l'habitatge. La decisió del tribunal es basa en les despeses familiars, però hom indica sovint en la fonamentació jurídica que han de contribuir tots dos cònjuges perquè els dos són propietaris. Això es produeix perquè l'article 4 CF estableix que, si els dos cònjuges són propietaris —«titularitat conjunta»—, es consideren despeses familiars aquelles relacionades amb l'adquisició i la millora de l'habitatge; mentre que, si només un és el propietari —«titularitat individual»—, les despeses de conservació són les úniques que poden considerar-se despeses familiars.

Pel que fa als supòsits de titularitat conjunta, J. EGEA FERNÁNDEZ, «Comentari a l'article 4 CF», a J. EGEA FERNÁNDEZ i J. FERRER RIBA (dir.), A. LAMARCA MARQUÈS i C. RUISÁNCHEZ CAPELASTEGUI (coord.), *Comentarios al Codi de família, a la Llei d'unions estables de parella i a la Llei de situacions convivencials d'ajuda mútua*, Madrid, Tecnos, 2000, p. 102, deixa entreveure que la propietat d'aquests béns no ha d'estar forçosament dividida a parts iguals entre els cònjuges: «[...] les quotes de participació en la cotitularitat poden no coincidir amb les quotes de contribució interna com a despesa familiar.»

devé despesa familiar. En aquest sentit, vegeu la SAP de Girona de 19 de maig de 2005.²⁰

No obstant això, les despeses que sorgeixin d'una reforma profunda de l'habitatge familiar la qual converteixi aquest en un immoble amb característiques diferents de l'inicial, no seran despeses familiars. Si la reforma que es realitza és d'aquesta entitat, no és podrà encabir dins de les despeses de conservació o millora, per això el préstec hipotecari sol·licitat per a realitzar aquestes obres de modificació no tindrà la consideració de despesa familiar. D'aquesta manera es manifesta la Sentència del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (STSJC) de 26 de maig de 2005.²¹

20. La Ley JURIS: 2048602/2005. D'aquesta manera, el fonament jurídic segon manifesta: «Como se desprende de dichos dos preceptos [artículo 5.1 i 4 CF], los cónyuges están obligados a contribuir al levantamiento de las cargas matrimoniales, de acuerdo con lo establecido en el artículo 5 del CF, sin que exista en principio ningún derecho de reintegro de un cónyuge frente al otro, por el hecho de que uno haya contribuido en mayor proporción que el otro, pues tal contribución se debe efectuar en proporción a sus ingresos y recursos. Así mismo, como hemos visto, uno de los gastos familiares es el derivado de la vivienda familiar, en los que se incluye el coste de la adquisición, pago de mejoras y préstamos concedidos con la finalidad de adquirirla o mejorarla, aunque ésta sea propiedad de uno sólo de los cónyuges, pero la contribución del no titular no puede sobrepasar el valor de su uso. Por lo tanto, si la contribución del cónyuge no sobrepasa dicho valor de uso, es evidente que ningún derecho de reintegro existe, por mucho que el otro cónyuge sea el titular de la vivienda y al final del matrimonio tenga un patrimonio superior, pues para poder aplicar la doctrina del enriquecimiento injusto es necesario que no exista causa que ampare el enriquecimiento, sin embargo en este caso existe una disposición legal que obliga a la contribución mencionada. El problema estriba en determinar el valor de uso, pues ante el incorrecto planteamiento de la demanda, en la que no se ha tenido en cuenta tales preceptos, no se ha determinado.»

21. Aranzadi RJ 2005/6880. En el fonament jurídic tercer s'afirma: «Certament l'article 4, 1.b) del Codi de família manté que les despeses destinades a l'adquisició i millora dels habitatges de titularitat conjunta —com és el cas— i en tots els casos les despeses de conservació, tenen la consideració de despeses familiars, la qual cosa comportaria no la imposició, com és lògic, del seu pagament a un sol dels cònjuges sinó la submissió d'aquestes despeses al règim legal de l'article 5. Doncs bé, no es pot considerar que la sentència dictada en apel·lació vulneri tal article quan declara que sobre l'habitatge “[...] se ha realizado una reforma tan importante [...] que en realidad ha supuesto la construcción de una vivienda totalmente nueva”. No combatuda tal afirmació fàctica, és clar que no ens trobem davant de despeses de conservació o millora d'un habitatge sinó d'una vertadera reconstrucció o obra nova que permetrà a ambdós propietaris en el moment de la venda de la casa obtenir-ne el rescabament corresponent, i generar el crèdit exigít, atès que les obres van ser sufragades per un sol del cònjuges. Només cal recordar que la vivenda tenia una superfície construïda de 64 m², mentre que després de les obres la casa té quatre plantes, ascensor, i 468 m² construïts (doc. 2 de la demanda, foli 10 i seg.)»

2.3. DESPESES COMUNITÀRIES

Una altra despesa familiar que accepten majoritàriament els tribunals de justícia són les despeses de comunitat (escala, porteria, ascensor, etc.). La interlocutòria de l'Audiència Provincial de Tarragona de 15 de setembre de 2004²² afirma que «*esta Sala considera que los gastos de la comunidad se incardinan en el concepto de cargas familiares, ya que las cargas del matrimonio pueden considerarse como el conjunto de gastos de interés común que origina la vida familiar, con referencia a las responsabilidades de los patrimonios conyugales*». Encara que aquesta interlocutòria afirma que aquest és un assumpte controvertit, trobem diferents sentències que es pronuncien en el mateix sentit (sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 2 de juliol de 1999,²³ 10 d'abril de 2000²⁴ i 14 de juliol de 2000).²⁵

2.4. REPARACIONS EXTRAORDINÀRIES EN L'IMMOBLE DE PROPIETAT HORIZONTAL

El concepte de *despeses de la comunitat* inclou tant les despeses ordinàries com les despeses extraordinàries. Així ho afirma la SAP Barcelona de 29 de desembre de 2000:²⁶ «*[L]os gastos de comunidad de propietarios, ordinarios y extraordinarios, deberá[n] ser sufragado[s] por mitad por los dos esposos.*»

Gairebé no hi ha jurisprudència catalana on aparegui aquesta diferenciació entre despeses ordinàries i despeses extraordinàries. Només trobem un únic supòsit de fet amb els paràmetres per a poder aplicar aquesta teoria. És la SAP de Barcelona de 20 de maig de 2002,²⁷ que afirma que les despeses ordinàries de la comunitat han de ser sufragades per qui gaudeix de l'habitatge conjugal, mentre que «*los referidos a gastos extraordinarios por obras, reparaciones o nuevas instalaciones conservatorias, habrán de ser soportados por ambos esposos por la condición de propietarios de la vivienda familiar*».²⁸ Enca-

22. Aranzadi JUR 2005\9296.

23. Aranzadi AC 1999\7978.

24. Aranzadi JUR 2000\184072.

25. Aranzadi JUR 2000\306111.

26. Aranzadi JUR 2001\113157.

27. Aranzadi JUR 2004\54912.

28. Tornem a trobar en la fonamentació del tribunal la utilització de la «condición de propietarios», com s'ha explicat *supra* (nota 19); els tribunals utilitzen aquest concepte per a fer referència a la relació de les despeses per a adquisició o millora de l'habitatge amb la «titularitat conjunta» de l'immoble. Les reparacions extraordinàries d'aquest supòsit de fet es podrien encabir dins de les «millores» a l'immoble.

ra que aquesta sentència és contradictòria amb la línia general, que considera les despeses ordinàries despesa familiar i que les extraordinàries no es vinculen al règim econòmic matrimonial sinó al fet que les cònjuges siguin propietaris dels immobles.

2.5. CONTRACTE D'ASSEGURANÇA DEL PRÉSTEC HIPOTECARI

El contracte d'assegurança del préstec hipotecari és un altre del conceptes que es poden inserir dins del concepte de *despeses familiars*: «[H]abremos de entender dentro de ese concepto, los gastos ocasionados por [...] el contrato de seguro que en su caso fuera exigible al pactarse el préstamo hipotecario», dictaminen les sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 16 de febrer 2001,²⁹ 30 de juliol 2003³⁰ i 23 de febrer de 2005.³¹

3. DESPESES QUE NO ES CONSIDEREN DESPESA FAMILIAR

3.1. OBLIGACIONS CONTRIBUTIVES D'HISENDA I DE L'ADMINISTRACIÓ LOCAL

Pel que fa a la contribució de les obligacions d'Hisenda i de l'Administració local, hi ha sentències (sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 20 de maig de 2003³² i 20 d'octubre de 2004)³³ que afirmen que no es consideraran despeses familiars les obligacions tributàries d'aquestes entitats públiques que gravin l'habitatge conjugal.

Podríem apuntar com a exemple d'un tribut d'aquest tipus la taxa d'escombraries municipal que s'aplica als habitatges. La SAP de Tarragona de 28 de febrer de 2001³⁴ es pronuncia en aquest sentit de no considerar la taxa d'escombraries despesa familiar: «Debemos de atender la petición del esposo, dado que aquellas que gravan directamente la propiedad como la hipoteca y el Impuesto de Bienes Inmuebles debe de proceder establecerlas en un 50% cada uno de los cónyuges; *mas las demás [basuras] dado que afectan más al uso de la vivienda,*

29. Aranzadi JUR 2001\136993.

30. Aranzadi JUR 2003\254341.

31. Aranzadi JUR 2005\117992.

32. Aranzadi JUR 2004\54912.

33. Aranzadi JUR 2004\302924.

34. La Ley JURIS: 729542/2001.

y siendo que este viene atribuido a la esposa corresponde satisfacer a la misma en su totalidad, dado que el uso es ajeno al esposo.»

Per la seva banda, la SAP de Barcelona de 20 d'octubre de 2004³⁵ afirma que «este Tribunal ha consolidado el criterio de la *improcedencia* de encuadrar en el concepto *cargas del matrimonio* recogido en los artículos 91 del Código Civil, y 76.3 c) del Código de Familia de Cataluña, las obligaciones *contributivas comunes de los esposos frente a la hacienda pública, la administración local* [...], puesto que tal concepto, impreciso desde un punto de vista técnico, sólo puede referirse a aquellas obligaciones derivadas ex lege de la institución matrimonial, ya que de lo contrario el legislador hubiese utilizado el término de *cargas comunes*».

3.2. LLOGUER DE L'HABITATGE

Els tribunals també han hagut d'analitzar si el lloguer d'un habitatge forma part de les despeses familiars, i han manifestat que aquest tipus de despesa no es pot considerar despesa familiar, ja que ha de ser costejat pel seu titular o usuari o per aquell a qui se n'hagi atribuït l'ús, igual que l'adquisició d'un immoble o un altre bé privatiu d'un dels cònjuges. Així ho ha expressat la SAP de Barcelona de 14 de juliol de 2000:³⁶ «Fuera de estos gastos, los ocasionados por, entre otros, *alquiler de la vivienda* [...], deberán ser soportados por el titular o usuario de los mismos, al igual los causados por la adquisición de otro u otros inmuebles o bienes de cualquier clase que no tengan aqu[e]l carácter.» També se segueix aquest criteri en les sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 25 de gener de 2002,³⁷ 30 d'abril de 2003³⁸ i 13 de gener de 2004.³⁹

3.3. SERVEIS I SUBMINISTRAMENTS DE L'HABITATGE

Una altra qüestió controvertida en els òrgans judicials de Catalunya és la consideració dels diversos serveis i subministraments de l'habitatge com a despesa familiar. En diferents pronunciaments (sentències de l'Audiència Provincial

35. Aranzadi JUR 2004\302924.

36. Aranzadi JUR 2000\306111.

37. Aranzadi JUR 2002\111416.

38. Aranzadi JUR 2003\254341.

39. Aranzadi JUR 2004\52667.

de Barcelona de 29 de juny de 2004⁴⁰ i de 2 de juliol de 1999),⁴¹ les instàncies judicials han considerat els serveis d'aigua, gas, telèfon, etc., despeses no familiars i que, per tant, han de ser imputades a aquell que gaudeixi d'aquests serveis.

Així ho ha manifestat la SAP de Barcelona de 28 de març de 2002,⁴² que en el fonament jurídic segon afirma que «[l]os gastos de mantenimiento y uso de la vivienda (suministros de agua, luz, gas) que son prestaciones propias de la necesidad habitacional de quienes continúan residiendo en el domicilio familiar [...] no teniendo la consideración de cargas, han de ser soportados, como ya se ha dicho, por todos quienes residen en el domicilio». De la mateixa manera s'expressa la SAP de Barcelona de 16 de desembre de 2003.⁴³

Però trobem alguna sentència, com la SAP de Barcelona de 18 de juny de 2002,⁴⁴ que en el seu fonament jurídic segon es pronuncia en el sentit que si tots els membres de la família gaudeixen d'aquests serveis, es consideren despesa familiar: «Por tanto la "carga familiar" supone la recepción de servicios prestados por terceros a la familia para cubrir sus necesidades vitales. Por eso la Sala no tiene inconveniente en admitir como carga del matrimonio los gastos de suministros hechos por Compañías Suministradoras, donde todos los miembros reciben sus beneficios (luz, teléfono, gas, agua, TV, Internet u otros, según la condición económica en que se encuentra la familia) [...]».

El que es té en compte, doncs, és qui fa el consum d'aquests serveis. Així, la SAP de Girona de 30 d'abril de 2004⁴⁵ afirma que «no se justifica en modo alguno la continuación del pago de la cantidad en su día pactada en concepto de cargas del matrimonio para consumos de luz, agua, electricidad, gastos comunitarios, etc, pues siendo la esposa la que tiene asignado el uso de la vivienda que fue conyugal, es ella la que deberá asumir tales gastos». La SAP de Barcelona de 12 de novembre de 2003⁴⁶ es pronuncia en el mateix sentit.

40. Aranzadi JUR 2004\207777.

41. Aranzadi AC 1999\7978.

42. Aranzadi JUR 2002\152808.

43. RJC, «Jurisprudència», 2004, p. 670-671.

44. Aranzadi AC 2002\2075.

45. La Ley JURIS: 508/2005.

46. RJC, «Jurisprudència», 2004, p. 669. Fonament jurídic tercer: «[...] de ahí que, cuando estemos ante un préstamo hipotecario constituido para la adquisición de la vivienda conyugal por ambos cónyuges, como éste grava directamente la propiedad, debe ser soportado por ambos cónyuges, pues de lo contrario implicaría una situación de enriquecimiento injusto en beneficio de uno de ellos. Y por idéntica causa, habremos de entender dentro de ese concepto, los gastos ocasionados por la Comunidad de propietarios en los casos de viviendas constituidas en régimen de propiedad horizontal, IBI y el contrato de seguro que en su caso fuera exigible al pactarse el préstamo hi-

3.4. REPARACIONS ORDINÀRIES DE L'HABITATGE

Encara que sembli una contradicció amb l'article 4 CF, en el qual les despeses de conservació es consideren despesa familiar, hi ha tres sentències (sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 10 d'abril de 2000,⁴⁷ 29 de desembre de 2000⁴⁸ i 20 de maig de 2002)⁴⁹ que es pronuncien en sentit contrari a incloure les reparacions ordinàries de l'habitatge dins del catàleg de despeses familiars. D'aquesta manera, les esmentades resolucions judicials afirmen en els seus fonaments jurídics: «En consecuencia, constituirán cargas del matrimonio, acordada la separación, no los gastos de mantenimiento y uso de la vivienda (abono de suministros y reparaciones ordinarias) que son prestaciones propias de la necesidad habitacional [...]».

3.5. PRÉSTECOS DE CARÀCTER PERSONAL

Els préstecs de caràcter personal no constitueixen una despesa familiar, ja que les obligacions que neixen dels contractes han de complir-se d'acord amb el que estableixen aquests pactes, tal com disposa l'article 1091 del Codi Civil, i, per tant, la manera d'acomplir aquestes obligacions provindrà del seu propi títol constitutiu i haurà de ser la que s'estableixi en aquest. És el cònjuge que s'hagi beneficiat de manera exclusiva d'aquesta operació creditícia qui ha de satisfer les quotes mensuals d'aquest préstec personal. Així ho reconeixen les sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 20 de novembre de 2002,⁵⁰ 5 de desembre de 2000⁵¹ i 25 de gener de 2002.⁵²

---

potecario. Fuera de estos gastos, los ocasionados por, entre otros, suministros, deberán ser soportados por el usuario de los mismos, al igual que los causados por la adquisición de otro y otros inmuebles o bienes de cualquier clase que no tengan aquel carácter. Ésta es la posición que entendemos acepta el artículo 4 del Codi de familia.»

47. Aranzadi JUR 2000\184072.

48. Aranzadi JUR 2001\113157.

49. Aranzadi AC 2002\1408.

50. Aranzadi JUR 2003/61706.

51. Aranzadi JUR 2001/110683.

52. Aranzadi JUR 2002/111416.

3.6. PRÉSTECs GARANTITS AMB UNA HIPOTECA SOBRE L'HABITATGE FAMILIAR

Finalment, una altra despesa que no es considera despesa familiar són els préstecs garantits amb una hipoteca sobre l'habitatge conjugal. Hem de diferenciar primerament aquest préstec de la hipoteca que sí que és despesa familiar. Aquell préstec hipotecari se sol·licita i es vincula a l'adquisició o la reforma de l'habitatge conjugal, mentre que aquests préstecs que aquí tractem són préstecs que tenen una finalitat diferent de l'anterior. Els diners aconseguits amb aquest préstec s'utilitzen per a una finalitat diferent de la d'adquisició o reforma de l'habitatge conjugal. L'únic vincle que uneix el préstec amb l'habitatge familiar és que s'ha prestat com a garantia, igual que s'hagués pogut garantir l'obligació amb un altre bé.

Per tant, aquest tipus de préstec no es pot considerar despesa familiar, atès que el concepte de l'article 4 CF no inclou el préstec de naturalesa hipotecària constituït sobre l'habitatge familiar, atès que excedeix, pel seu origen i les persones implicades i per la naturalesa real del dret de garantia, les relacions pròpies de la família i el dret patrimonial familiar. La regulació de les despeses familiars té com a finalitat la contribució adequada a les despeses que s'originin com a conseqüència de la subsistència de la família, però no aquelles despeses en les quals el creditor és un prestamista (banc, caixa o entitat d'estalvis) davant del qual s'obliguen els dos cònjuges d'acord amb la forma i el contingut de l'escriptura de constitució del préstec hipotecari. Trobem pronunciaments en aquest sentit, com ara les sentències de l'Audiència Provincial de Barcelona de 13 d'octubre de 1998⁵³ i 20 d'octubre de 2004.⁵⁴

4. CONCLUSIÓ

Totes aquestes despeses s'apliquen a l'habitatge habitual de la família, però, com apunta Solé Resina,⁵⁵ han de tenir-se presents quan la família té una segona residència —apartament a la platja o la muntanya.

Com s'ha pogut veure en l'anàlisi anterior, la hipoteca i l'impost sobre béns immobles són despeses que l'article 4 CF considera familiars. Com a criteri ge-

53. Aranzadi AC 1998/8968.

54. Aranzadi JUR 2004\302924.

55. J. SOLÉ RESINA, «El régimen económico y las capitulaciones matrimoniales», a M. C. GETE-ALONSO CALERA, M. YSÀS SOLANES i J. SOLÉ RESINA, *Derecho de familia vigente en Cataluña*, 2a ed., Mataró, Cálamo, 2005, p. 288.

neral, podem dir que les despeses que estiguin vinculades directament amb l'adquisició i la millora de l'habitatge familiar, són considerades despeses familiars.

En l'anàlisi anterior s'observa que hi ha algunes sentències que vinculen exclusivament la contribució a aquestes despeses familiars amb la titularitat de l'immoble, atès que neix, com diuen, «una obligació *propter rem*», baldament circumscriuen el seu àmbit d'argumentació dins de l'article 4 CF i de la teoria de les despeses familiars. Això succeeix, com hem dit,⁵⁶ perquè fonamenten la seva decisió en la titularitat conjunta del bé i perquè es tracta de despeses d'adquisició i millora de l'habitatge.

Per altra banda, no es consideren despeses familiars aquelles que es corresponguin amb béns o serveis de què faci ús exclusiu un dels cònjuges —tal com s'ha vist: el subministrament d'aigua, llum, gas, accés a Internet, telèfon, l'abonament a la televisió per satèl·lit, etc. Així doncs, els dos punts bàsics que la jurisprudència utilitza són: el vincle directe amb l'adquisició i la millora de l'habitatge conjugal i l'ús i el gaudi que se'n faci. El finançament conjunt d'aquestes despeses, segons Badosa Coll, continuarà mentre sobrevisquin els *excònjuges*.⁵⁷

Finalment, s'ha de contribuir a les despeses familiars d'acord amb l'element quantitatiu: el nivell de vida familiar. Aquest nivell de vida pot ser pactat mútuament pels cònjuges; si no, s'haurà de tenir en compte el nivell de vida relacionat amb els recursos econòmics reals.⁵⁸ Segons l'article 3.1 CF, aquest límit quantitatiu no pot fixar-lo unilateralment un sol cònjuge.

56. Vegeu la nota 19.

57. Vegeu F. BADOSA COLL, «Comentari als articles 26, 27, 29, 30, 31, 35, 36, 41 i 42», a F. BADOSA COLL *et al.*, *Comentaris a les reformes del dret civil de Catalunya*, vol. I, Barcelona, Bosch, 1987, p. 412.

58. J. EGEA FERNÁNDEZ, *Comentari*, p. 99.